

GÖTEBORGS UNIVERSITET

”Bitch With Style”

En diskursanalys av tre e-shoppar för hundkläder

Institutionen för kulturvetenskaper
Genusvetenskap
Uppsats, 15 hp, fördjupningskursen
Ht 2010
Författare: Helena Strömberg
Handledare: Jeanette Sundhall

Sammandrag

Jag har analyserat hur hundkläder presenteras i tre svenska e-shoppar. Inspirerad av det relativt nya fältet Human Animal Studies ville jag undersöka hur hundens kön, ras och subjektsstatus görs. Jag använder diskursanalys av texters och bilders samspel.

Det är få hundplagg i min analys som uttalat sägs vara för tikar eller hanar men en möjlighet att markera kön på sin hund finns ofta närvarande i och med färger eller tryck Tik- och markeringskydd, som är avsedda för ena eller andra könet, uppvisar också skillnader. Dock verkar även en något feminin klädsel vara accepterad för hanar och det mönster jag tycker mig se av att mindre, mer pälsklädda raser framställs feminint är inte entydigt.

Kontroll av hunden verkar förhandlas genom att vikten av bekvämlighet poängteras. Jag drar därmed slutsatsen att hunden ses som subjekt men visar att det är på ett antropomorfistiskt sätt där människor tillskrivs föräldrastatus. I min slutdiskussion föreslår jag att just för att man vill se hunden som subjekt måste den könsbestämmas för att bli begriplig.

Innehåll

SAMMANDRAG	2
INNEHÅLL	3
1 INLEDNING	4
1.1 BAKGRUND.....	4
1.2 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR.....	4
1.3 DISPOSITION.....	5
1.4 TEORI OCH TIDIGARE FORSKNING.....	5
1.4.1 Djuren och feminismen.....	5
1.4.2 (Hus)djuret som gränsöverskridare.....	6
1.4.3 Antropomorfism och post-humanism.....	7
1.4.4 Agens eller socialkonstruktivism.....	9
1.4.5 Diskurs och postmodernism.....	10
1.5 METOD.....	10
1.6 MATERIAL.....	11
1.7 AVGRÄNSNINGAR OCH REFLEXIVITET.....	12
2 ANALYS	14
2.1 ALLMÄNT OM E-SHOPARNA.....	14
2.1.1 Hundröster.....	14
2.1.2 Ett bildspel.....	15
2.1.3 Trend, kvalité och pris.....	15
2.1.4 Aktiv eller trött?.....	16
2.2 KÖN OCH KLASS.....	17
2.2.1 Oskuldsfull i badrock.....	17
2.2.2 A bitch with style.....	17
2.2.3 Könbestämda kungligheter.....	18
2.2.4 Klassaspekt på färgen rosa.....	19
2.2.5 Satir eller drag?.....	20
2.3 TIKSKYDD OCH KONTROLL.....	21
2.3.1 Förstasidesstoff.....	22
2.3.2 Den frånvarande kroppen.....	22
2.3.3 Antroporriga skydd.....	23
2.3.4 Skyddet som blöja.....	24
2.3.5 Kontroll och diskursiva förhandlingar.....	24
2.3.6 Skämtsam kontroll.....	26
2.4 DOCKAN, DOTTERN OCH FAMILJEN.....	26
2.4.1 Blivande brud?.....	27
2.4.2 Antropomorfism eller docka?.....	28
2.4.3 Hunden som barn.....	29
2.4.4 Kärlek och familj.....	30
3 SLUTDISKUSSION	32
REFERENSLISTA	35
BILAGA 1 – BILDER	37

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Det var när jag fick höra om teoretiker som kopplat samman kvinno- och djurförtryck som jag på allvar blev intresserad av relationen människor/djur. Jag har länge varit engagerad i både feminism och djurrätt men hade inte tänkt samman de båda tidigare. När jag fördjupade mig i fältet insåg jag att det är ett brett fält med även mer subtila teorier om hur synen på djur och människor konstrueras i samspel med varandra. Våra föreställningar om genus överförs till andra arter samtidigt som till exempel ett husdjur kan fungera som genusmarkörer för oss själva. Jag blev intresserad av fenomenet hundkläder som kan tänkas spela på båda registren. Sociologen Adrian Franklin tar förutom hur särskilda arter förknippats med maskulinitet eller femininitet också upp hur olika raser sets som maskulina eller feminina (1999:100). Kanske kan också ras spela in i valet av kläder till en viss hund?

Erica Fudge, som är lektor i litteratur och kulturstudier, skriver om hur det tidigare inte ansetts värt att ta med djur i sin forskning – det har varit en naturaliserad föreställning att en sådan aspekt inte har något att tillföra synen på människan. Forskning där det lades vikt på djur kunde ses som ovetenskaplig och blödig (Fudge 2008:14). Det här är alltså ett nytt spännande fält som kan sägas vara på väg att hävda sin relevans liksom genusforskningen tidigare gjort. Jag upplever att det nu finns en hänsyn till djur som individer och subjekt som interagerar med oss människor hos många av teoretikerna jag läst. Respekten för andra arter är viktig för mig som kommer från djurrätten.

1.2 Syfte och frågeställningar

Mitt syfte med den här uppsatsen är att undersöka om hundkläderna hos tre e-shoper är särskilt utformade beroende på om de är menade för tikar eller hanar. Samt hur genus görs när hundarna och kläderna presenteras i text och bild. Därmed undersöks om människors genusmönster tillskrivs dem eller om de blir könlösa. Jag är också intresserad av om hunden ses som en självständig individ eller inte. Metoden jag använder är diskursanalys.

Frågeställningar:

- Finns det kläder särskilt menade för tikar och hanar? Hur visar sig det i så fall?
- Tillskrivs könen eller särskilda raser särskilda genuskodade egenskaper?
- Framställs hunden som subjekt eller objekt? Är det en subjektsstatus där hunden ses som ”mänsklig” eller som något helt annat?
- Finns det något i framställningen som utmanar våra genusmönster?

1.3 Disposition

Efter att nu ha presenterat mitt syfte och mina frågeställningar kommer jag gå igenom tidigare forskning och teoretiska begrepp. Jag väljer att redogöra för detta under samma rubrik då vissa begrepp verkar vara knutna till fältet. Här efter följer stycken om metod och material. Mina avgränsningar tas upp samtidigt som jag diskuterar uppsatsens reflexivitet eftersom urval förstås påverkar resultatet. Själva analysen inleds med tankar om e-shoparna i sin helhet, sedan följer ytterligare tre analyskapitel indelade efter följande teman: kön och klass, tik-/markeringsskydd och den kontrollerade kroppen, samt hunden som docka och/eller familjemedlem. Uppsatsen avslutas med en slutdiskussion.

1.4 Teori och tidigare forskning

1.4.1 Djuren och feminismen

Biologiprofessor Lynda Birke skriver att intresset för Human Animal Studies var kopplat till djurrätten, som i sin tur delvis kom ur olika frigörelserörelser på 70-talet. Till exempel feminismen (Birke 2009:19). Kopplingen märks starkt i Carol J. Adams *The Pornography of Meat* där hon genom bildanalyser visar hur både kvinnor och djur blir reducerade till utbytbara delar i porr- och köttindustrin (Adams 2004:22, 25). Boken har ett radikalfeministiskt perspektiv där sex ses som en maktutövning av män som kan manifesteras i sadism och dominans (Adams 2004:34). Adams citerar också flera förespråkare för den radikalfeministiska sidan av 70- och 80-talets sexwars, som Andrea Dworkin på sid.41.¹

¹ För en översikt av sexwars, se Ambjörnsson 2006:102-107

Att fältet som undersöker människors relationer med andra djur nu blivit bredare märks om inte annat på titeln på den bok Birkes text finns med i. *Investigating Human/Animal Relations in Science, Culture and Work* är utgiven efter en workshop med samma namn som hölls vid Centrum för genusvetenskap på Uppsala universitet i juni 2008. Att fältet hittills inte undersökts mera förklarar universitetets The HumAnimal Group på sin hemsida med att djur vanligtvis reducerats till natur medan människan setts som kultur. Relationen dem emellan har då hamnat mellan stolarna på grund av den traditionella uppdelningen där natur och kultur studerats var för sig. The HumAnimalGroup vill därför arbeta tvärvetenskapligt (The HumAnimalGroup a). Även intersektionalitet betonas. Lokaliserad vid centrum för genusvetenskap som gruppen är finns det feministiska perspektivet kvar och de olika förtrycken tros påverka varandra (The HumAnimalGroup b).

Att feminister tidigare undvikit att tala om djur och natur tror Birke bottnar i hur människan konstruerat djurvärlden efter sina egna genusmönster (2009:21). Medieforskaren Hillevi Ganetz har analyserat svenska naturfilmer sända inom Public Service 1979-2002 och skriver om vad hon kallar *genusrutin* (gender routine) – det vanemässiga uppreandet av synen på maskulinitet och femininitet. Ett liknande system ser hon vad gäller sexualitet och etnicitet (2004:198). Det blir vad Ganetz benämner en *kulturell bumerang*, naturen (som djur alltså menas ingå i) tolkas efter våra normer för att sedan användas till att naturalisera desamma (2004:209). Att som feminist då ta upp djur, vars levnadssätt verkar rättfärdiga genusordningen hos människor, har förstås varit riskabelt.

1.4.2 (Hus)djuret som gränsöverskridare

Men det finns motsägelser i människans relation till andra djur. Å ena sidan har kvinnan kopplats samman med de lågt värderade djuren (människans status som kulturell varelse har alltså främst gällt mannen). I en kommentar till Titians målning *Venus of Urbino* visar Adams hur djurs närvaro kan användas för att ta fram något ”djuriskt” och sexuellt i ett sammanhang (Adams 2004:104). Å andra sidan händer det att behandlingen av djur i ett samhälle användas som en indikator på hur civiliserat det är. Denna flexibilitet i relationen djur/människa ser The HumAnimalGroup som en potential att ifrågasätta vedertagna sanningar i samhället (The HumAnimalGroup a). Som sociologidoktoranden David Redmalm skriver är det när något inte passar in i våra tankesystem och kategorier som kunskap bäst växer fram (Redmalm 2010:2). I sin text om chihuahuor i allmänhet, och Paris Hiltons kända Tinkerbells i synnerhet,

identifierar han dikotomierna individ/handelsvara och natur/avel som exempel på gränser som blir flytande när det kommer till husdjur (2010:6-7).

Också Erica Fudge är intresserad av husdjurets utmanande av gränser. Hon tar upp exemplen privat/offentlig och ute/inne och menar att husdjurets överskridande av de gränserna problematiserar sociologen Adrian Franklins tidigare teorier (Fudge 2008:19). Franklin argumenterade att dagens förändrade *ontologiska säkerhet* skulle vara orsaken till allt närmare relationer med (hus)djur. Begreppet syftar på en vetskap om att centrala saker i livet, till exempel ens relationer och karriär, är stabila. Under 1900-talet har det gradvis blivit allt svårare att vara säker på det, vilket ska ha öppnat för oss människor att söka närhet hos andra djur (Franklin 1999:85). Men om husdjuret utmanar bara genom sin existens är det ju inte säkerhet man vill åt, kontrar Fudge, som tycker det är en väldigt negativ syn att husdjur skulle fungera som substitut för partner och/eller barn. Som om det inte fanns något värde i relationen i sig (2008:19-20). Donna Haraway poängterar att hon inte vill kallas mamma till sina hundar då det kan leda till infantilisering av dem och det var faktiskt hundar hon ville ha, inte små barn (2003:95-96).

1.4.3 Antropomorfism och post-humanism

Att husdjur ibland beskrivs som människobarn eller på andra *antropomorfiska*, förmänskligande, sätt är det dock ingen diskussion om. Däremot råder delade meningar om huruvida detta är bra eller inte. Fudge menar att en fara med antropomorfism är att den kan bli *antropocentrisk*, människan blir alltings utgångspunkt. Att vi skulle ha förmåga att föreställa oss hur det är att vara ett annat djur menar hon visar på en stark tro på människans fantasi, en humanistisk arrogans. Därtill försvinner husdjurets potential att utmana den mänskliga statusen om de helt enkelt görs till människor (2008:45-46). Att lösa upp den humanistiska konstruktionen av människan som ett fristående förnuft är centralt för *post-humanismen* (Fudge 2008:105). TheHumAnimalGroup betonar att våra uppfattningar om människor och andra djur konstrueras i relation till varandra (The HumAnimalGroup b). Redmalm påpekar dessutom att den moderna föreställningen om ett upplyst och rationellt subjekt är kopplat till de nämnda *androcentriska* idéer där attributen bara gäller män. Kvinnor ses som närmare naturen, mer påverkade av sina drifter och instinkter (2010:2).

Medan vissa teoretiker menar att vi redan lever i en post-humanistisk värld tycker Rebekah Fox det behövs fler kopplingar till vardagslivet. Humanistiska värderingar finns ju fortfarande

kvar. Hon har undersökt hur ”djurägare”² hanterar idéer om natur, kultur och subjektivitet i den vardagliga relationen med sitt djur (2006:526). Detta genom etnografiskt arbete i Storbritannien bestående av bl.a. intervjuer, observationer på internetforum och observationer på ställen som djursjukhus och utställningar (Fox 2006:528). Informanterna ville gärna förklara sina djurs beteende med biologi och populär djurpsykologi. Något Fox menar kan utmana antropocentrism men också framställa djurs handlingar som något *essentiellt*. Ingen ”ägare” verkade heller helt ha tagit till sig sådana förklaringar utan balanserade genom en kombination med en mer antropomorfisk förklaring av djurets känslor och intelligens. Kanske för att tillskriva djuret en aktiv roll i relationen, föreslår Fox (2006:529-531). En intressant poäng jag tycker Fox gör är att det kanske inte är så lätt att tala om antropomorfism överhuvudtaget om posthumanismen ska tas på allvar. För om uppdelningen i djur/människa ska ifrågasättas, vad är då mänskligt (2006:533)?

Litteraturforskaren Julie Ann Smith menar sig leva i ett posthumanistiskt hushåll. Hon tror människor kan känna en spänning mellan den ”mänsklighet” djur tillskrivs och hur de faktiskt lever tillsammans. Hon citerar Yi-Fu Tuan som 1984 menade att den tillgivenhet människor känner för sina husdjur inte går att skilja från en vilja att dominera. Genom sitt medlemskap i HRS (House Rabbit Society) upplever Smith däremot att hon erbjudits ett annat sätt att tänka som varken fastnar i överförmynderi eller en fantasi om jämlikhet. Människa och husdjur kommer aldrig att vara jämlika då boendet är anpassat efter människor. Men man kan tillta åtgärder som ger djuren möjlighet att agera (Smith 2003:182-183). Till exempel observerade Smith att hennes kaniner flyttade alla lösa föremål i sina rum till mitten, då fick de ha det så (2003:188). Det ska dock sägas att det här fungerat för kaniner och att det, som The HumAnimal Group påpekar, är skillnad på olika arter. Precis som man vill *dekonstruera* kategorin människa vill man inte längre se alla andra djur dras över en kam (The HumAnimalGroup b). När det gäller hundar menar Haraway att det är i träning av hunden som man verkligen kan uppmärksamma varandra och se hunden för vem den är. Inte i några abstrakta tankar utan i själva mötet. I träning finns det ”ingen plats för romantik om den naturliga hundens vilda hjärta eller illusioner om social likhet..” (min översättning) (2003:45).

² Jag ser det som problematiskt att använda ordet ägare då jag tycker det gör djuren till objekt. Enligt Julie Ann Smith lades det 2002 ett förslag om att byta namn från owner/ägare till guardian/vårdnadshavare i officiella dokument om husdjur i Los Angeles. Men även ”alternativa termer” ser jag medför problem, som att läsaren kan haka upp sig på termen och ge mindre uppmärksamhet till texten i övrigt. Jag övervägde att ironiskt skriva Ägare, med Gudlikt stort Ä liksom Albert Payson Terhune skriver Master (Fudge 2008:29) men ville inte anamma ett skrivsätt från någon vars ideologi jag inte känner till i övrigt. Till slut bestämde jag mig som synes för att bara markera min tveksamhet med situationstecken.

1.4.4 Agens eller socialkonstruktivism

Smith kallar sitt sätt att leva med kaniner för *performativ etik* (performance ethics). Här ska ordet etik understryka en etisk kod mot andra samtidigt som ordet performance visar att det inte finns någon fast vetenskap om hur denna ser ut, det handlar om att prova sig fram. Att tala om performance menar Smith erkänner djurs olika möjligheter att agera. Det blir ett alternativ till det tal om ”beteende” som Fox befarar medför essentialism. Smith hänvisar till Judith Butlers kritik av att naturen bara sägs finnas ”innan” och vänta på att ges social mening, på samma sätt är inte Smiths kaniner bara materia som ges mening av henne utan de kan uttrycka sig själva (2003:192-194).

Också Haraway betonar alltså ömsesidig agens. Hon avfärdar historier om den forntida mannen som uppfann sig själv genom att uppfinna verktygen, däribland det domesticerade djuret (2003:27-28). Istället talar hon om *co-evolution* – att det är ett misstag att se ändringar av hundars kroppar och sinnen som biologiska medan människans utveckling är social (Haraway 2003:31). Det är det här Haraways begrepp *companion species* handlar om, agens och relationer över tid (2003:6). Det krävs minst två arter för att vara *companion species*, i posthumanistisk anda poängteras att ingen existerar innan relationen (Haraway 2003:12). Med sitt nya begrepp vill Haraway inspirera dagens politik och ontologi. På samma sätt som hon gjorde 1985 när hon använde cyborgens (2003:4). Fudge välkomnar Haraways begrepp som erkännande ömsesidighet utan att bli antropomorfiskt. Fudge fortsätter att fundera över hur ord konstruerar, inte bara benämner, något och konstaterar att engelskans *pet* betyder ett djur man har för nöje och njutning. Samtidigt kan det beteckna ett bortskämt barn. Hon ser dessa betydelser som ett bevis på att själva ordet *pet* bekräftar djurets låga status (2008:88). En motsvarighet på svenska borde vara ordet sällskapsdjur.

Sådan här *socialkonstruktivism* kritiseras dock av Karen Barad för att fastna i frågan hur väl beskrivningar återger naturen (2008:121-122). Barad ansluter sig till de som menar att naturens och materians egen agens måste beaktas. Jag tycker ändå att Ganetz, som kallar sig själv just socialkonstruktivist, har en poäng när hon motiverar sin socialkonstruktivistiska hållning med att språket uttrycker kulturella idéer samtidigt som det skapar desamma (2004:207). Men visst är det som Redmalm skriver, att inget fenomen är helt naturligt eller kulturellt. (2010:7). Det kan nämnas att uppfattningen om ett samspel börjat märkas i genusforskningen, många försöker inte längre skilja på genus och kön (Lykke 2009:34-35).

1.4.5 Diskurs och postmodernism

Även när det gäller begreppet *diskurs* är det omdiskuterat hur stor betydelse språk/kultur respektive materia har. Gillian Rose, som är professor i kulturgeografi, definierar i sin bok *Visual Methodologies* diskurs såhär: "... samlade påståenden som strukturerar hur vi tänker på något och hur vi handlar utifrån det sättet att tänka" (min översättning). Det finns alltså alltid många olika, stridande diskurser även om en dominerar ett område. Och diskurser är överallt, därför är också makt överallt (Rose 2007:142-144). Rose är främst intresserad av hur diskurser tar sig uttryck i bild och skiljer på *vision*, den mänskliga synförmågan, och *visualitet* som handlar om hur synen är konstruerad, vad vi är formade att se (2007:2). Barad är dock noga med att Michael Foucault, som är ett centralt namn inom diskursteorin, också kopplade diskurser till själva materialiserandet av kroppen. Även om hon beklagar att varken han eller Butler lyckats precisera processen (2008:127). Anette Göthlund och Yvonne Eriksson, doktorer i kommunikation respektive konstvetenskap, tolkar istället Foucault som att kroppen är en yta för kulturella inskriptioner (2004:45, fotnot 1).

Trots delade meningar inom diskursteorin är det i alla fall någorlunda säkert att man inte tror på några redan existerande subjekt, de skapas genom just dessa diskurser. Sådana *postmoderna* tankar, där inget har en underliggande kärna, har förändrat forskningen om mitt ämne kläder. Etnologen Ulla Brück påpekar att man inte längre frågar sig hur en förmodad identitet speglas i vårt yttre utan istället hur attribut "skapar föreställningar om egenskaper och ger upphov till kategoriseringar" (Brück 2005:10,12). Men det är förstås kläder för människor Brück talar om, när det gäller hundkläder har jag haft svårt att hitta någon tidigare forskning.

1.5 Metod

Jag använder mig av Roses diskursanalys, inte för att jag är säker på att hennes definition av diskurs är den bästa utan för att jag funnit hennes metod mest användbar. Foucault själv var vag med sin metodologi och Rose löser problemet genom att använda en egen terminologi. Hon har utarbetat två olika metoder med hänsyn till hans teorier som hon kallar diskursanalys I och diskursanalys II. Jag använder diskursanalys I som främst uppmärksammar hur olika diskurser framstår i bilderna och texterna, medan den andra sorten fokuserar mindre på dessa och mer på institutioners användning (2007:145-146). Rose föreslår att en detaljerad

beskrivning av bilderna kan vara till hjälp i arbetets första steg (2007:157), den variant av sådan metod jag funnit mest hjälpsam är Erikssons och Göthlunds exempel på formalanalys där bildens komposition och linjer beaktas (2004:25-27). Efter att på så sätt ha bekantat sig med materialet rekommenderar Rose ett mer systematisk tillvägagångssätt där olika intressanta teman identifieras för att sedan koda bilderna därefter (2007:157). Detta innebär att deskriptiva etiketter knyts till dem (Rose 2007:64). Diskursanalysen är dock mer flexibel än den innehållsanalys Rose tar upp i kapitel 4, där bör man ha bestämt vilka koder som ska användas från början medan de här kan tillkomma under arbetets gång (2007:161). Det är alltså genom en sådan här kodning jag kommit fram till de teman jag delat in analyskapitlet efter.

Rose sätter upp tre kriterier för en kritisk metodologi vid undersökningar av bilder: att bilderna tas på allvar och studeras noga, att bilders producerande och upprätthållande effekt vad gäller sociala in- och exkluderingar uppmärksammas samt att den som gör undersökningen funderar över sitt eget sätt att se (2007:12). Samtliga kriterier ser Rose uppfyllda av metoden diskursanalys även om frågan om reflexivitet kan vara knepig (2007:169). Det knepiga tas upp under reflexivitet nedan.

1.6 Material

Jag har tittat på tre olika e-shoppar som alla säljer hundkläder: www.doggie.se, www.dobaz.se och www.petster.eu. Dessa valde jag efter en Google-sökning på "hundkläder" (2010-11-08) där de hamnade överst av de 42900 träffarna. Allteftersom mitt arbete pågick blev det dock ganska klart att jag inte refererar till [dobaz.se](http://www.dobaz.se) så mycket. Jag fann sidan svår att förstå; produktbeskrivningarna innehåller ofta grammatiska fel och jag hade svårt att navigera på sidan då länkar i huvudmenyn verkade leda till samma ställe eller tillbaka till menyn igen. Detta visar i sig hur rätt Eriksson och Göthlund har när de påpekar kontextens betydelse. En bilds kontext måste alltid tas i beaktande, del av denna är var bilden förekommer. De tillägger att "nya medier" föder nya aspekter som måste tas i beaktande. Hur en internetsajt är uppbyggd och vilka länkar som finns till exempel (2004:40, 42). Med tanke på detta kommer jag som sagt börja analysen med att kort beskriva och kommentera alla de olika sidornas helhetsintryck.

De två shoppar vars bilder jag faktiskt kom att använda, doggie.se och petster.eu, har blivit erbjudna att läsa den färdiga uppsatsen och därefter gett sitt tillstånd.

1.7 Avgränsningar och reflexivitet

Rose menar att det finns tre olika sidor att ta hänsyn till vid tolkning av bilder: produktionen, själva bilden och hur den ses av sin publik. Därtill finns det ytterligare tre aspekter för hur dessa sidor kan undersökas: tekniska, sådana som rör bildens komposition samt sociala. Även om Rose erkänner att de här aspekterna inte alltid är så lätta att avskilja (2007:13). Hon förtydligar att hennes diskursanalys I främst tar upp själva bilden, detta ur den sociala aspekten då diskurser är socialt konstruerade (2007:146). Därav blir förstås de andra sidorna mindre utforskade i min analys.

För att göra en diskursanalys verkar Rose anse att det behövs ett stort material från flera olika källor. Mina tre e-shoppar skulle då kunna ses som ett för litet underlag för att få fram något resultat av värde. Jag menar dock att det går att göra diskursanalyser även på mindre material då diskurser inte bara handlar om rådande uppfattningar i ett samhälle utan även förekommer inom mindre sammanhang. Och en fingervisning om större diskurser tror jag mig ändå kunna få av den stora sökmotorn Googles tre översta träffar. Jag är inte heller rädd för att blanda in olika sorters referenser, Rose tar upp att en diskurs kan överlappa de mest olika källor och där håller jag med henne (2007:149).

Åtminstone två av de tre e-shoppar jag tittat på har ett stort utbud indelat i flera underkategorier som ibland överlappar varandra. Jag har alltså dessutom fått göra ytterligare urval. Där det gått att välja mellan kläder för större och mindre hundar har jag valt det senare. Dels för att det mest är denna grupp som förknippas med att bära kläder, dels för att jag upplevde det som att det fanns ett större sortiment vilket ändå kan vara hjälpsamt vid identifiering av teman. En poängtering Rose gör är att det inte behöver vara de mest förekommande orden eller bilderna som är de viktigaste i diskursanalysen (2007:157). Att jag valt de teman jag tyckt varit intressanta för mina frågeställningar påverkar förstås mitt resultat.

Hade jag haft större utrymme hade jag kunnat göra större jämförelser, till exempel säljer två av sidorna jag tittat på också kattkläder. Det hade varit intressant att jämföra de teman som kommer upp där då katter traditionellt setts som feminin natur medan hunden stått för kultur (Franklin 1999:101). Med mer tid tror jag mig även ha kunnat göra djupare analyser av hur

raser framställs. Jag insåg snabbt att det inte bara handlar om en ras utseende utan också vilken historia och vilka egenskaper den är förknippad med, något jag bara ytligt kunnat sätta mig in i. Vikten av sådana aspekter märks bara i Redmalms text om chihuahuan, själv skriver han att "chihuahua" är mer en biologisk benämning, det handlar också om särskilda värderingar, idéer och praktiker (2010:7).

Vikten av reflexivitet exemplifierar Rose med att ta upp Haraway i anslutning till sin kritiska metodologi. Haraways ställningstagande att ansvar för det vi ser bara kan tas om vi funderat över varifrån vi ser det citeras (2007:12). Denna poäng har jag tidigare tolkat som att man som författare noggrant bör överväga sin bakgrund. I Roses avsnitt om diskursanalys menas dock att en reflexivitet som alltför starkt betonar författaren (autobiographical) inte går ihop med Foucaults syn på subjektet som diskursivt skapat. Istället bör den diskursiva analysen skrivas med en ödmjukhet inför att den inte är en objektiv sanning utan i sig själv en konstruktion. Därtill bör kontexten, i mitt fall att det rör sig om en genusvetenskaplig uppsats på C-nivå, erkännas (2007:168-169).

2 Analys

2.1 Allmänt om e-shoparna

Jag börjar alltså med att titta på några aspekter av sidorna i sin helhet. Här visar jag hur ”talande hundar” och olika raser kan användas i marknadsföringen. Jag nämner också de olika e-shoparnas slogans och några nyckelord som verkar genomgående.

2.1.1 Hundröster

Doggie.se låter besökaren hälsas av en dalmatiner. Längst upp på den vita sidan finns en svart banner där ett dalmatinerhuvud med pratbubbla placerats till vänster. Hunden säger:

Välkommen till Doggie! Alla produkter är lagervaror och skickas senast nästa vardag.

Även under kategorin ”Jackor/overaller” har man gett röst åt en hund. När man klickar sig in på kategorin spelas en kort film upp med en liten svart/brun hund som kommer springande mot betraktaren över en träbro (se fig. 1). Filmen stannar upp mitt i ett av hundens språng och en pratbubbla dyker upp:

Jag använder kvalitetskläder från PuppyAngel! Håller garanterat för tuffa hundar i farten som mig!
Mvh Mini.

Detta är en av få bilder där hunden är aktiv. Det blev ganska fort tydligt att alla tre sidorna oftast presenterar sina ”modellhundar” stilla, med enfärgad (eller bortklippt) bakgrund som ger intryck av studiobilder. Eriksson och Göthlund ser aktivitet som typiskt för porträtterade män (2004:77). En första iakttagelse av mitt material visar därmed att åtminstone sådana föreställningar inte hängit med till hundvärlden. Alla, oavsett kön, avbildas oftast passiva. Användandet av pratbubbla kan däremot vara ett sätt att låta hunden vara ett subjekt. Redmalm skriver i sin diskussion om Tinkerbells självbiografi att bara att ge röst åt henne tillbakavisar föreställningar om husdjur som enbart accessoarer (2010:4). Det kan också vara ett sätt för e-shopen att sälja, Fudge skriver i sin undersökning om hundar i litteraturen att

berättande i första person får det sagda att verka sant (2008:51). I det här fallet blir hunden i jackan en konsument som själv intygar varans kvalitet. Även användandet av en dalmatiner bredvid sidans rubrik finner jag intressant. Redmalm skriver också om hur teorier där chihuahuans ursprung spåras till forntiden skänker autencitet till rasen (2010:6-7). På Svenska Dalmatiner-Sällskapetets hemsida är just teorier om rasens långa historia det första som tas upp under ”rasinformation” (www.dalmatiner.nu). Det är alltså en ”rejäl” hund Doggie.se låter vara ständigt närvarande (bannern ligger kvar oavsett var på sidan man befinner sig).

2.1.2 Ett bildspel

Under bannern med dalmatinern rullar ett bildspel med fyra bilder. En bulldog och en beagle visar ”ekologiska rock t-shirts”. Man skulle kunna tro att de korthåriga, ganska kraftiga raserna valts för så ”manliga plagg”, särskilt som två mindre hundar sedan gör reklam för nätta jackor med pälskragar. Att detta alltid gäller är dock, som vi senare kommer se, en lite förhastad slutsats. Till en av bilderna med jacka finns texten: ”Sköna varma jackor som värmer i kylan.” En av de små hundarna syns sedan i en sele ovanför meningen: ”Step-in Selar är supersvala och sköna på sommaren.” Över bilden har en stiliserad svart tass med ”doggie approved” klippts in. Genomgående verkar vara en hänsyn till hundens bekvämlighet, det ser jag på samtliga sidor. En sele kan förstas inte vara godkänd av hunden, men man visar i alla fall på ett engagemang i hundens välbefinnande.

Om man scollar ner från bildspelet följer exempel på varor och märken. Till vänster kan man söka på produkter, välja avdelning/varumärke/prisläge och anmäla sig till nyhetsbrev. Till höger finns bland annat varukorgen, möjlighet att välja språk, inloggning och guide för mätning. Längst ner till höger kan man ”gilla” doggie.se på facebook. Förutom kläder säljer alla sidor jag tittat på även andra hundtillbehör.

2.1.3 Trend, kvalité och pris

Under första sidan för ”hundkläder” på doggie.se kan man läsa:

Hundkläder till våra trendiga hundar. Doggie erbjuder dig och din hund moderiktiga hundkläder från världens ledande designers för hundmode. Hos oss hittar du varumärken som Puppyangel, Puppia, LouisDog, Pucci och andra märken.

Doggie.se verkar ha just ”mode för din hund” som slogan. Att kläderna är trendiga betonas alltså. Både här och på de andra sidorna. Produktbeskrivningar där plaggets kombinerade stil och komfort poängteras är vanliga. Eller så understryks det hur lättanvända varorna är, som på dobaz.se: ”Här finner ni hundmode som både är praktiskt samt användbart.” Dobaz.se är den minsta affären jag tittat på. Sidan har vit bakgrund. Högst upp till vänster finns loggan med en tass och högst upp till höger syns två pudelliknande hundar. Här emellan står det med stora bokstäver: ”För hundens bästa” med stora svarta bokstäver. Som jag tidigare nämnt är det en rörig sida men det verkar vara att kläderna är tillverkade i bomull med kvalité som rubriken grundar sig på. Till vänster finns kategorierna och till höger söks fler återförsäljare. Därtill finns en annons för e-shopen 2Hearts som säljer ”allt för ditt bröllop”.

Att också Doggie.se lägger vikt vid klädernas kvalité och hållbarhet har vi redan sett i Minis uttalande, och på Petster.se är ”Quality for pets” slogan. Det är den största av sidorna jag valt, förutom hundkläder och –tillbehör har de artiklar för många fler djur, från illrar till fiskar. Bakgrunden är svart och längst upp står sidans namn ensamt i tredimensionell stil med sloganen under. Mitt på sidan finns en stor ruta där man kan klicka sig till information om deras prisgaranti. Det är faktiskt den enda av e-shoparna som verkar vilja marknadsföra med sina priser, på Doggie.se är man tydliga med att kvaliteten går före.

2.1.4 Aktiv eller trött?

Till höger på Petster, under inloggningen, finns ett antal mindre rutor under varandra där man kan gå till olika produktkategorier. Här har olika hundar klippts in, valda antingen efter rasens egenskaper eller fysiska framtoning. Länken till hundträning lockar med två schäferhundar, en gammal vallhund som behöver mycket aktivering (www.hundcenter.eu). ”Dog training, för livslång vänskap och tillit” visar på en inställning liknande Haraways. Att det är genom träning av hunden en riktig ömsesidig relation kan växa fram. Till ”Deppig eller uttråkad? Vi har lösningarna genom mental stimulans” har istället en hund med långa öron och hängande kinder använts. Liksom Smith påpekar att kaninens kroppsbyggnad spelar in i hur vi tolkar deras blick, de verkar inte titta på oss då ögonen sitter på var sin sida om huvudet (2008:103), så kan vi tolka det sistnämnda uttrycket som nedstämdhet även om det inte stämmer. Hunden passar alltså bra för en sådan text.

2.2 Kön och klass

I det här kapitlet visar jag hur det först inte verkar finnas några tankar om könsindelning bakom kläders utföranden men hur kön ändå kan iscensättas eller understrykas. Antingen med attribut, texter på kläder eller med färgval. Jag tar upp klass som en samspelande faktor för tolkning. Till slut diskuteras möjligheter till motstånd.

2.2.1 Oskuldsfull i badrock

Det finns inga olika kategorier efter om ett plagg är tänkt till en tik eller hane och det anges faktiskt sällan i bildtexten. Med några undantag såsom en rutig krage till ”alla snygga hanar i vårt vintriga land” (Petster a) och utropet ”Årets fest är räddad för alla söta tikar!” i anslutning till en älvklänning (Petster b). Dock uppvisar många bilder vad jag tolkar som vår kulturs feminina eller maskulina epitet.³ Ett exempel på detta är en bild där en rosa badrock visas (se fig. 2). Hunden har lång päls som faller ner över öronen och som flätats i en fläta på varje sida om huvudet. De stora ögonen hos rasen samspelar med ”frisuren” och badrockens färg. Att badrockens strassapplikation, som har formen av ett körsbär, är förstoraad bredvid hunden bidrar till den feminina känslan då körsbär sägs symbolisera oskuld.⁴ Däremot tillåts inte betraktaren någon maktposition gentemot den avbildade hunden - en vinkel i ögonhöjd visar på jämlikhet (Eriksson och Göthlund 2004:58, fotnot 15). Det är också möjligt att dra en linje mellan hundens och betraktarens ögon, något som är viktigt för att den avbildade ska få subjektstatus (Eriksson och Göthlund 2004:59).

2.2.2 A bitch with style

Om det sällan nämns att ett plagg är menat för det ena eller andra könet finner jag texter på vissa kläder som kan tänkas reglera vem som bär dem. På en rosa t-shirt bestäms bäraren som en ”Bitch with style” (se fig. 3). Ett uppenbart skämt då bitch, som alltså betyder tik på engelska, här får en dubbel betydelse i och med att det också används som skällsord. I vår svenska kontext tänker man nog först på den senare betydelsen. Adams menar att kvinnors

³ När jag i fortsättningen beskriver något som ”feminint” eller ”maskulint” är det förstås kulturellt sett jag menar, inte någon inneboende essens.

⁴ Att körsbär symboliserar oskuld har jag egentligen ingen pålitlig källa till, det är något så farligt som något jag ”bara vet”. En snabb sökning på Google visar att fler delar föreställningen, kopplingen görs vad gäller allt från tatueringssymboler till analyser av slagern ”Ska vi plocka körsbär i min trädgård?”. Någon ursprungsförklaring hittar jag däremot inte.

ställning närmare djuren i vårt samhälles hierarki blir tydlig just genom benämningar som *bitch*, *bunny*, *bird* och *cow*. På så sätt jämföras kvinnor med varelser som inte själva får/kan bestämma sin identitet och går från individer till att bli ersättbara i en större kategori (Adams 2004:31). Passande nog visas tröjan inte av en riktig hund utan på en vit, anonym docka. Men jag kan inte påstå att jag kunnat se några mönster för att sådana bara skulle förekomma för feminina kläder (jag återkommer till dockan senare). Jag upplever inte heller att ordet *bitch* bara har en negativ klang. Snarare ser jag det ha blivit föremål för en ”erövring” i stil med när queera (d.v.s. perversa/avvikande) amerikaner började använda begreppet om sig själva i början av 1990-talet (Ambjörnsson 2006:14-15). Nu verkar det användas för att markera en slags kaxighet och jag antar det är vad t-shirten vill göra. ”För hunden & husse/matte med attityd” står det i produktbeskrivningen. I vilket fall blir det en ny version av Ganetz kulturella bumerang. Istället för att utgå från mänskliga normer och lägga dem på djuren för att sedan kunna ”komma tillbaka” som naturliga kastas den här bumerangen från djurs låga status, går via kvinnors endast något högre ställning i hierarkin och kommer tillbaka till djuret i form av en rosa tröja...

2.2.3 Könnsbestämda kungligheter

Också ”Prince” eller ”Princess” är könsspecifika tryck eller brodyrer som återkommer. Ofta är de förra på ett blått plagg och de senare på ett rosa. Jag har valt några exempel där båda texterna visas på dels ännu en badrock, dels en kappa (se fig. 4-7). Vad gäller badrocken har ganska olika sorters hundraser använts som modeller. Hunden som visar den blå för prinsar ger intryck av att vara större än den som visar den rosa för prinsessor. Men rasen påminner om en Boston Terrier som är en ganska liten hund. I så fall skulle intrycket av storleksskillnad kunna bero på att hunden i den rosa badrocken är placerad mer diagonalt i bilden så det blir utrymme på sidorna. Hunden i den blå rocken har hängande kinder som med mänskligt kroppsspråk mänt skulle kunna ses som den ”allvarliga uppsyn” Eriksson och Göthlund menar är stereotyp för hur män skildras på bild (2004:78). Hunden i den rosa badrocken ser närmare ut att le. Dessa skillnader är dock ingen regel. I fallet med ytterkappan har som synes ganska lika hundar använts. Små, vita och med fluffig päls. Båda har ryggen mot kameran även om hunden i blå kappa sitter lite mer vinklad så ansiktet syns i profil. Eriksson och Göthlund tar upp hur kvinnor avbildades i profil i 1400-talets Florens och på så sätt reducerades till objekt (2004:59). Att avbildas bakifrån på detta sätt verkar vara vanligt på e-shoparna oavsett typ av

plagg. Men på grund av hundens fysik sitter ju hundtröjor ofta ”bakochfram”, så att hundarna fotats bakifrån kan helt enkelt ha att göra med att plagget syns bättre då.

Något jag noterar med de här rockarna är att även kläder med texten ”Prince” kan visa ganska feminina uttryck. Särskilt kappans luddiga pom-pom-bollar är exempel på detta. Det verkar alltså finnas en diskurs för hur en hanhund ska kläs som tillåter mer ”söta” kläder. Utifrån denna iakttagelse skulle det kunna tänkas att även den förstnämnda badrocken med strass (fig. 1) skulle kunna användas av hanhundar, särskilt om man väljer den i ljusblått. Att just ljusblått och rosa finns med bland de färger som erbjuds slog mig efter ett tags arbete med materialet som ganska vanligt. På så sätt finns alltid möjligheten att markera kön även om den inte förespråkas.

2.2.4 Klassaspekt på färgen rosa

På några ställen uppmuntras köparen till och med att trotsa normer. En starkt rosa pikétröja har försetts med beskrivningen: ”Snygg Piké i sin omåttligt populära rosa ton som passar hanar precis lika bra som tikar.” (Petster c) Ett försök att få dubbelt så många potentiella köpare eller en markering mot genusmönster? Även om det skulle vara det senare kan det tyvärr vara problematiskt, här uppstår förstas det nästan klassiska problemet med att peka ut grupper utan att samtidigt återskapa dem – ett problem feminister länge brottats med (se t.ex. Freedman 2003:22-23).

Vidare i produktbeskrivningen läser man ”Ger känsla av klass med sina räfflade muddar...” och mina tankar förs till ett föredrag med antropologen Fanny Ambjörnsson, rörande färgen rosa. Hon har intervjuat småbarnsföräldrar och berättar om hur ”medveten medelklass” undviker könsmarkören rosa till sina döttrar samtidigt som färgen är förknippad med manlig homosexualitet och alltså inte heller kan sättas på söner. En publikfråga ställs om varför s.k. brats då kan ha rosa skjortor och Ambjörnsson svarar att överklassen alltid tillåtits ”smycka sig” lite extra (muntl. 10-10-27). Kanske är detta förklaringen till en rosa piké med klass? Fox skriver om sin studie av husdjursavel och -utställningar att förhandlingar av social identitet och könsidentitet är starkt kopplade till att äga ett rasdjur (2009:97). Från min begränsade kunskap om raser verkar det bara figurera renrasiga hundar som modeller på e-shoparna. Den här pikén visas av en ganska stor, muskulös hund med kort silvergrå päls. Förslagsvis en weimaraner. Det kan också vara värt att påminna sig om att Doggies kunder

förutsätts sätta kvalité framför pris. Kanske kan detaljerna på rocken i fig. 5 också vara uttryck för denna ”utsmyckning” hos en överklass?

Ambjörnsson berättar att färgen rosa på flickor verkade förknippas med underklassen av hennes intervjupersoner, anses som vulgärt och ”för mycket” (muntl. 10-10-27). Redan på 80-talet påpekade Pierre Bourdieu att smak egentligen handlar om en avsmak för andras smak. Han utvecklade Georg Simmels resonemang om mode som något som håller klasserna isär, till en teori om hur alla mänskliga attribut blir värdefulla i *distinktionsprocessen* mellan grupper (Brück 2005:14). Rosa verkar i och för sig inte skys så mycket i mitt material med tanke på färgens vanlighet och de rosa plagg med könsbestämmande text som dyker upp emellanåt.

2.2.5 Satir eller drag?

Vissa queeraktivister använder sig av färgen rosa för att utmana femininitetens låga status (Ambjörnsson muntl. 10-10-27). Då vi också sett hur rosa på flickor förknippas med underklass framstår plötsligt till exempel en rosa volangklänning som mer utmanande, även på en tik. Om en klänning på en hund inte bara ska tolkas som en satir av kvinnor, vill säga. Redmalm menar att det är vad chihuahuan Tinkerbells blir i dokusåpan *The Simple Life*, en satir av huvudpersonerna Paris Hilton och Nicole Richie. Också Tinkerbells självbiografi driver med Hilton. När bådats självbiografi gavs ut samma år, på bokförlag tillhörande samma ägare, gavs möjlighet att tjäna pengar både på Hilton själv och Tinkerbells skämt om henne. Även om Redmalm verkar gilla greppet med en hund som berättare tycker han att Tinkerbells borde fått möjlighet att kritisera objektifieringen av både kvinnor och chihuahuer. Om någon av aspekterna alls tas upp i media är det den sistnämnda menar han, men föreslår att det kan vara Hiltons pengar och livsstil som egentligen retar folk. Så vänds ilskan mot hundar i designerhalsband eftersom strukturerna i sig inte kan kritiseras i ett samhälle baserat på liberal marknadsekonomi (2010:3-5).

Något jag tror vore produktivt vore om fenomenet hundkläder skulle kunna visa hur kontextberoende fenomenet kläder och dess olika utföranden egentligen är, även för arten människa. När jag var på Riksteaterns *Rapporter #1: Djur som dör* var zoökologen Måns Andersson inbjuden till samtal efter föreställningen. Pjäsen bygger på olika ovanliga relationer mellan djur och människor och Andersson sa, om än kanske inte helt allvarligt, att det var fråga om *drag*-djur och *drag*-människor (muntl. 10-10-15). I queerteorin är drag en

parodi som utmanar den heteronormativa ordningen där ”genus och begär förväntas följa av ett visst kön” (Ambjörnsson 2006:148-149). Om vi istället talar om hundar i kläder skulle fenomenet kunna utmana att vissa beteenden förväntas följa av en vis art.

Drag i sin ursprungliga bemärkelse skulle kunna sägas figurera i anslutning till en rosa baseball t-shirt. Den kommenteras: ”Även tjejer vill vara sportiga ibland.” (Petster d). I bästa fall ett försök att gå emot att sportiga kläder förknippas med hanar men här kommer rosa som ”tjefärg” tillbaka och lite är uppnått. Det intressanta blir istället när man klickar på en av bilderna där t-shirten visas och får en förstoring. Hunden är fotograferad stående från sidan och det är uppenbart en hane... Här finns potential att tänka längre, hur ofta används samma hund för att visa både feminina och maskulina kläder? Att söka svar på den frågan tillhör vad Rose kallar produktionsaspekten och täcks alltså inte av den här undersökningen. Däremot blir det tydligt att attribut kan vara fristående från kön.

I anslutning till produktbeskrivningen ”även tjejer vill vara sportiga ibland” kommer jag att tänka på Simone de Beauvoir och hennes klassiker *Det andra könet*. Med risk för att skilja kön och genus alltför mycket åt vill jag citera inledningen:

Alla är överens om att det finns honor i den mänskliga rasen, de utgör idag liksom förr ungefär hälften av mänskligheten. Och ändå påstår man att ”kvinnligheten är i fara”. [...] Således är inte varje mänsklig honvarelse nödvändigtvis en kvinna... (2002:23 [1949])

Kan en tik (honvarelse) och en tjej (kvinna) sägas vara samma sak?

2.3 Tikskydd och kontroll

Då det inte var så vanligt förekommande att ange vilket kön ett plagg är tänkt till bland de vanliga kläderna bestämde jag mig för att även titta på tik- och markeringskydd. Det vill säga skydd som används för att skydda hemmet från blod under tikars löpperiod respektive från urin om ens hanhund revirmarkerar inne. Här handlar det alltså om en typ av kläder som är menade för det ena eller andra könet. Och visst var det skillnad på deras utseende, även om det också var ganska stor skillnad mellan de olika affärernas upplägg. Dessa skillnader redogör jag för här. I anslutning till att skydda sitt hem kommer jag in på en diskussion om dominans, kontroll och hur sådana lite obehagliga sidor av ”djurägande” kan förhandlas. Men först ska jag i två stycken kommentera presentationen av den här varukategorin i stort.

2.3.1 Förstasidesstoff

På Doggie.se finns en avdelning som heter just ”Tik-/markeringsskydd” där man kan klicka sig vidare till varje underkategori. Högst upp på den här sidan finns en svartvit bild på en mörk, korthårig hanhund med ett markeringsskydd (se fig. 8). Sittande och fotograferad bakifrån med huvudet i profil. Bredvid bilden finns en vit text på svart botten:

Oops i did it again!
Ett BellyBand hindrar små hanhundar från att markera inomhus.
Hundens markeringsvilja kommer att avta när hunden inte längre kan genomföra markeringen.

Det är alltså en hanhund som får representera en kategori även innehållande tikskydd. Likaså i Ganetz undersökning av naturfilmer noterade hon att hanen ofta fick representera en hel art. Till exempel sades stor krona vara ett av älgens kännetecken trots att det bara är hanen som har en sådan (2004:208). Här är hanhunden dock knuten till ett citat av en kvinnlig artist (Britney Spears låt ”Oops I did it again) som dessutom uttrycker irrationalitet. En egenskap förknippad med kvinnlighet. Samtidigt är det förstås djur vi talar om, liksom kvinnan sedda som irrationella. Eller så har vi ju den parallella föreställningen om mannen som försvarande sitt revir av instinkt. Adams tar upp mannen som både primitiv och känslökallt rationell i sin diskussion om köttätande som hon menar kombinerar de två (2004:36).

2.3.2 Den frånvarande kroppen

Varken tik- eller markeringsskydden på Doggie.se visas på hundar förrän man klickat sig in på en speciell vara, inte heller där finns det alltid ”modellbilder”. På sidorna där överblick över utbudet ges har det valts bilder på endast skydden med helt vit bakgrund. Senare förstår jag att detta är ett ganska vanligt grepp hos e-shoppen men först kommer jag att tänka på reklam för människors mensskydd där det är vanligt att utesluta kroppen. Kvinnliga kroppar ses ofta som estetiska objekt och därmed verkar den inte få avbildas i den kontexten. Alla sorters kroppsfunktioner som involverar kroppsvätskor har visserligen länge varit tabu i bildkonsten (Eriksson och Göthlund 2004:90-91). Gäller det samma hundars kroppsvätskor? Eriksson och Göthlund kopplar problemet med kroppsvätskor till att de knutits till människans ”låga” natur (2004:91). Om inte heller hundars kroppar kan förknippas med sådana funktioner, handlar det om att ge sällskapsdjuren högre status efter våra normer?

Dobaz.se har bara en sorts tikskydd i sitt sortiment vars tre färger visas på likadana dockor. Markeringsskydd säljer de inte alls. Hos petster.se finns det i alla fall lika många riktiga hundar som dockor på tikskyddens första sida och nästan bara hundar när man tar sig till markeringsskydden. Jag vill dock tillägga att frånvaro av kroppar inte behöver vara negativt. Då jag är intresserad av seriekonst kommer jag att tänka på Scott McClouds bok om serier. Där menar han att en stiliserad figur är lättare att identifiera sig med (1995:43-44). På så sätt kan en päslös hunddocka i plast representera till exempel alla raser (eller icke-rasrena hundar).

2.3.3 Antroporriga skydd

De mest feminina tikskydden finns hos Doggie.se. Alla har volanger eller rosetter förutom en ”kalsongliknande” randig modell med knappar. Några mönster som förekommer är hjärtan, stjärnor, prickar och leopardfläckar. Nästan alla beskrivs som gulliga och praktiska. Förutom en tax och en beagle är det små och fluffiga raser som använts de gånger skydden visas på en hund. Gärna med pälsen i flätor eller tofsar. Därtill heter de olika modellerna saker som ”Can-Can Panty”, ”Primadonna Panty” och ”June Bride Sanitary” Det finns till och med en modell som heter ”Sexy In The City Panty”! Med den senare titeln i minnet blir man fundersam när man ser hur ”Angel Sanitary” visas (fig.9). En långhårig hund med en tofs mitt på huvudet halvligger med bakkdelen mot kameran. Tikskyddet tittar fram under den tillhörande kjolen. Hunden ser visserligen in i kameran men med vad filmvetaren Anette Kuhn kallar ”the come on look”. En blick som inbjuder betraktaren att titta på och bilda någon sorts relation till den avbildade. Kuhn hittar denna blick inom porr och reklam (Eriksson och Göthlund 2004:60). En sådan inbjudan förklarar Eriksson och Göthlund förstärks om huvudet läggs på sned då det signalerar underkastelse (2004:61). Däremot är bilden tagen i ögonhöjd liksom de flesta andra bilder med tikskydd. Vissa är till och med tagna i grodperspektiv/underifrån, en vinkel som ger den avbildade makt (Eriksson och Göthlund 2004:58 fotnot 15). Men Eriksson och Göthlund poängterar att enskilda tecken måste relateras till hela bilden (2004.60), i sin helhet finner jag bilden med ”Angel Sanitary” obehagligt lik pornografiska bilder eller sexuellt utmanande annonser med människor (kvinnor). Att flera av de andra skydden kallas panty, det vill säga trosa, bidrar till att tankarna dras till reklam för kvinnors underkläder.

Adams använder begreppet *antropornografi* och förklarar det som ”framställningen av ickemänniskor som horor” (min översättning). Hon menar att den attityd som finns mot kvinnor får fritt spelrum på sådana bilder. Samtidigt blir det också tydligt att porr handlar om

dominans. De bilder som tas upp föreställer lantbruksdjur och Adams förklarar att dess syfte är att få det att verka som om djuren vill bli slaktade (2004:109-111). Vad syftet är med den här hundbilden är mer oklart. Kanske handlar det helt enkelt om genusrutiner. Ganetz begrepp handlar inte, som hon själv påpekar, om konspirationer utan om oreflekterade vanor (2004:198). Jag hittar dock brott mot mönstret. Under markeringsskydd hittar jag en hund i liknande pose med både tofs på huvudet och flera gummiband runt svansen (fig. 10). Han visar sin underkastelse med ett något böjt huvud (Eriksson och Göthlund 2004:61). Det är en liten ras med längre päls på huvudet, tassarna och svansen. Kanske är ras ibland viktigare än kön för hur hundar porträtteras?

2.3.4 Skyddet som blöja

Förutom det här ljusblå markeringsskyddet med stjärnor har Doggie.se svarta, camouflagemönstrade och randiga men även några rosa. En camouflagemönstrad modell heter ”Butch Boy” men där finns även skydden ”Hug Me” och ”Tumbling Teddy Belly Band”. Med sistnämnda nallebjörnar uppstår barnsliga kopplingar. Linjen syns tydligare på Petster.se som har flera sorters blöjor till både tik och hane som alternativ. Deras engångsblöjor påminner starkt om blöjor till barn, annars verkar det bara vara utseendet som skiljer ”blöjorna” och Doggies ”trosor”, inte hur de används (alla är någon sorts små byxor som man ska fästa trosskydd för människor i). Överlag är skydden hos Petster mer neutrala, svarta och vita. Även om till exempel markeringsskyddet med döskalle och en typ av de camouflagemönstrade också säljs där.

2.3.5 Kontroll och diskursiva förhandlingar

Tik- och markeringsskydd är alltså plagg som ”skyddar hemmet, möbler och mattor” (Petster e). Fudge, som ju annars är kritisk mot Franklins och Tuans meningar om ontologisk säkerhet och kontroll, ser en möjlighet att de har rätt när det kommer till just hemmet. Hon citerar antropologen Mary Douglas som skrivit att ett hem är ett ”utrymme under kontroll”. Men enligt Tuan behöver alltså inte detta betyda att det inte finns någon tillgivenhet med i spelet. Han ser inte tillgivenhet och dominans som nödvändiga motsatser, snarare är det nödvändigt att lindra dominansen med tillgivenhet (Fudge 2004:19-22). Filosofen och hundtränaren Vicky Hearne menar att det finns en maktaspekt i alla relationer, även bland människor, och att det är bäst för alla att acceptera det (Fudge 2004:93). Jag trodde inte att jag skulle hitta

några gemensamma nämnare med min B-uppsats om BDSM i det här arbetet men jag kan inte undgå att notera att det här är argument som ofta används av utövare av sådana sexuella praktiker. Kärlek och makt som ofrånkomligt sammanbundet, att det är bättre att erkänna än att förtiga maktrelationer som ändå alltid är närvarande (Strömberg 2010:19). Det blir lustigt i sammanhanget att Haraway kallar hundträning som använder belöning för ”positive bondage” (2003:43-44). Jag tänker på Adams, som uppenbart är emot BDSM och lägger fram kontroll som något alltid negativt i sin argumentation mot porr. Hur hade hennes undersökning av kvinno- och djurförtryckens samspel sett ut om hon stått på andra sidan i ”sex wars”?

Smith tror som sagt ändå att många gärna vill se sina djur som fria. Det blir en spänning mellan den viljan och känslan att vi ändå begränsar dem. Ett liknande dilemma nämns hos Fox, där intervjupersonerna ville sätta gränser samtidigt som de oroade sig för djurets välbefinnande – en spänning mellan djurets status som både ägodel och person uppstod (2006:529). Om vi återgår till bildtexten i figur 8 skulle förklaringen att hundens markeringsvilja kommer avta kunna vara ett sätt att förhandla med sådana känslor. Genom att poängtera att hunden inte längre vill markera med ett BellyBand om magen kan man komma ifrån oron för djurets välbefinnande. Likaså med den ”doggie approved” sele som jag tittade på i förra stycket. Även Smith berättar hur HRS försöker lösa frågor om kontroll diskursivt. Själv började hon tänka på kastrering som ett sätt att skydda en kanin från att bli någons avelsprojekt.⁵ På så sätt blev det en kontroll av människor, inte av kaninerna (2003:186). 1967 skrev Valerie Solanas i sin utopiska text *SCUM* att ingen kvinna vill vara avelssto, oavsett vad den hjärntvättade massan säger (www.womynkind.org). Solanas text är alltså långt ifrån akademiskt men då den blev så omtalad kanske idéerna ändå är en del av Smiths feministiska kontext. Huruvida det är etiskt att kastrera är klass-, land- och kulturbundet skriver Haraway (2003:91). Solanas förslag att i stället föda upp barn i laboratorier kan kallas onaturligt⁶, hos Smith gäller det att komma bort från att ställa ”onaturligt” och ”naturligt” mot vartannat (2003:187).

Om människan har rätt att styra andra djurs sexualitet, reproduktion och val av partner är också några av många etiska frågor Fox tar upp i sitt arbete om avel. Därtill pekar hon på de faktiska problemen med genetiska defekter (2009:100). Här kan man verkligen tala om materialiserade diskurser! Fox ser en uppdelning i de ”ägare” som fortfarande ser sitt rasdjur som en individ och vän och de som bara använder det för prestige och profitvinning. Husdjur

⁵ Smith skriver också att kastrering är ett sätt att kunna ge kaninen mera frihet då den inte markerar längre. Så kommer jag att undra om hundarna behöver bära skydd för att de sparas för avel? Jag kollar upp att i alla fall kastrerade tikar inte löper längre men att det händer att hanar fortfarande markerar av vana (www.agria.se). Vilket i sig visar att djur inte bara drivs av sin kropp/natur.

⁶ Se även Firestone, Shulamith 1970

utsatta för det senare liknar hon vid ”mindre lyckosamma djur som boskap” (min översättning). De flesta Fox intervjuat verkar dock tro att djuren gillar uppmärksamheten på utställningar (2009:104-105).

2.3.6 Skämtsam kontroll

Oavsett vad man tycker om den kontroll av kroppen vi nu talar om är det i alla fall en kontroll som gäller båda könen. När det kommer till människor påpekar Eriksson och Göthlund att det främst är kvinnor som förväntas kontrollera sin kropp medan mannen ska kontrollera andra människor (andra varelser överhuvudtaget skulle Adams tillägga). Reklam riktad till män gällande kroppen har oftare en humoristisk ton medan kvinnans kropp är för allvarlig att skämta om (Eriksson och Göthlund 2004:122). Här hade vi kunnat ha en förklaring till den lättsamma tonen i figur 8. Dock verkar också tikens kropp vara tillåten att driva med. Jag har hittat en rosa (igen) t-shirt med texten ”Does This T-shirt Make Me Look FAT?” (petster.se). Att det gäller just tikar anges bredvid: ”En rolig T-shirt som passar tjejer med självdistans..” Om det är roligt kan förstås diskuteras, själv tror jag att skämt kan vara lika allvarliga som något annat och avslöja mycket om rådande diskurser. Varför passar den här t-shirten bara till ”tjejer” till exempel? Adams skulle säga att en sådan här text, liksom antropografiska bilder, kommer undan med en negativ kvinnosyn. Kvinnan (som inte får vara tjock) ersätts med en hund och så blev det hela ”bara på skoj” (2004).

2.4 Dockan, dottern och familjen

Nu kommer jag att fördjupa mig i de antropomorfistiska tendenser jag hittat. Först tittar jag på vilka mänskliga föreställningar en hund i brudklänning reproducerar. Med de Beauvoirs noteringar om alter egot dockan försöker jag sedan komma med en alternativ tolkning till att hunden görs till människa. Jag går vidare med att ta upp hunden som barn och familjemedlem. Genom kapitlet försöker jag tänka in hur ”ägarens” och hundens genus konstrueras i samspel.

2.4.1 Blivande brud?

Under ”Fest & Maskeradkläder” på Petster.se finns underkategorin ”Bröllop” med fem artiklar. Tre brudklänningar, en fluga och en frack (Petster f). Två av brudklänningarna visas på dockor. Den tredje visas av två olika hundar. Dels en liknande den som bar ”princess”-badrocken i figur 4. Det är en bild tagen i studio. Alla dessa studiebilder verkar vara inköpta med kläderna då samma bild kan återkomma i olika e-shoper. Så det skulle kunna vara samma hund även om inte badrocken säljs på samma sida. Det talar i så fall för att det är en tik och att man tagit hänsyn till det i valet av kläder hon ska visa. Hunden som visar fracken är dessutom misstänkt lik hunden i ”prince”-badrocken... Ett bakslag för ”drag-tankarna” jag hade runt hanen med rosa baseball t-shirt i andra analyskapitlet.

Den andra hund som visar brudklänningen är fotograferad på ett vitt tyg med diskret mönster, omgiven av rosa rosor och rosenblad (se fig. 11). Det är en liten hund med lång päls på huvudet som tittar upp mot fotografen under lugg. I klänningens beskrivning står det:

Vilken tjej har inte drömt om att bära brudklänning?
Denna enormt vackra brudklänning har allt en bröllopsklänning bör ha. [...] Passar precis lika bra på bröllop som kalas.

De här korten avviker nämnvärt från de vanliga ”modellbilderna”. Först tänkte jag att det var ett försök till en mer autentiskt bild men den här är också tydligt arrangerad. Varför skulle hunden annars sitta på ett sådant tyg? Det speciella är istället att det använts rekvisita. Vinkeln uppifrån, som uttrycker makt (Eriksson och Göthlund 2004:58 fotnot 15), är inte heller så vanlig. Förekomsten av rekvisita gör det möjligt att analysera bildens symbolspråk på ett annat sätt. Rosa rosor betyder ”Jag är förälskad och trogen”. Budskapet förstärks av att det är sju stycken som ses i bild, sju rosor sägs förmedla ”Jag älskar dig”(www.flowerhouse.se). Därtill är duken vit, oskuldens färg. Eriksson och Göthlund skriver att de konventionaliserade visuella uttryck som iscensätts vid bröllop gör det till en del av en *visuell kultur* (2004:23). Ett begrepp att jämföra med visualitet. Rosorna och den vita färgen skulle kunna kallas sådana uttryck. Man påminns om den monogami äktenskap traditionellt handlar om. Hur strukturerade uttrycken är märks i bildtexten på att en bröllopsklänning *bör* ha vissa saker, men även om produktbeskrivning helt hade saknats hade jag just därför ändå förstätt vad det var för typ av klänning.

Att Dobaz.se har en annons för en bröllopsaffär visar hur den visuella kulturen alltid gör sig påmind. Även om den inte finns på samma sida som bröllopskläderna bidrar den till de bildernas *intertextualitet*. Det vill säga att ens tolkning av en bild är beroende av andra bilder

och texter (Rose 2007:142). Att hundbrudklänningen är menad för en ”tjej” och fracken för ”brudgummen” framgår tydligt, däremot står det faktiskt ingenstans att de är varandras tillkommande. Att jag ändå tänker mig det så beror troligen på den man och kvinna som dansar i annonsen på Dobaz.se (och i de flesta andra bröllopbilder jag sett). Och så tolkar jag in den heteronormativiteten i de andra bilderna. Ganetz visar i sin analys av naturfilmer hur vi överfört vår heteronormativitet på de porträtterade djuren; samkönat sex visas sällan. Om det visas benämns det som ”brist på annat” (204:207-208).

2.4.2 Antropomorfism eller docka?

I den återgivna bildtexten är antropomorfismen så tydlig att man förstår att det inte riktigt är på allvar. Fox skriver att antropomorfism kan vara medveten och självkritisk, ett tilltag för att roa andra människor (2006:531). John Berger har studerat naketmålningar av kvinnor i väst och menar att den viktigaste personen i bilderna inte syns, det är den manliga betraktaren (Rose 2007:9) På samma sätt är människan så gott som alltid frånvarande i de här e-shoparna men ändå alltid närvarande som betraktare och konsument. Det är denna människa bruden i figur 11 tittar upp på. Fast även om något är skrivet skämtsamt ska det som sagt inte negligeras. Hunden likställs ändå med en ”tjej” med allt vad det innebär.

Om det är vad som händer? ”Passar precis lika bra på bröllop som kalas.” Här blir det tydligt att hunden är något annat. Bröllop står i obestämd form, klänningen ska inte bäras på ett särskilt imaginärt hundbröllop utan vilket som helst. Den kan även bäras på kalas. En människa tillåts ju bara ha brudklänning om det är hon själv som ska gifta sig (i och med detta blir det en dröm om bröllop man tänker på i bildtextens första mening, inte bara en fåfång men självständig dröm om själva klänningen). Här återvänder jag till Simone de Beauvoir. Hon menar, existencialist som hon var, att subjektet av ångesten inför sin frihet leds att söka sig själv i tingen. Den lilla flickan, som till skillnad från pojken inte kan inkarnera sig i en del av sig själv, i penis, utrustas istället med en docka. Därmed uppmuntras hon att alienera hela sin person. Hon klär upp den som hon drömmer om att bli uppklädd och ser omvänt sig själv som en docka (2002:335 [1949]). Utifrån detta skulle hunden i brudklänning kunna vara en docka för vuxna. Den har visserligen ingen mänsklig skepnad men kan kläs som matte vill (och kanske matte skulle vilja gifta sig?). Risken med den här synen är förstås att utgå från att en kvinna vill binda sig. Det blir även svårigheter om bruden har en husse istället. Och vad handlar i så fall hunden som är klädd som brudgum om? Är han en Ken-docka? De Beauvoir erkänner dock att även pojkar, beroende på omständigheterna, kan ha alter egon utanför

kroppen (2002:336 [1949]). Det blir intressant att tänka sig en husses dröm om bröllop överförd till en hund i frack (eller klänning).

2.4.3 Hunden som barn

De Beauvoir skriver vidare att dockan inte bara är flickans alter ego utan också hennes barn. Hon tillägger att det inte är konstigt då även det riktiga barnet är ett alter ego (2002:338 [1949]). Här närmar vi oss uppfattningen om hunden som barn igen. I sina intervjuer med ”ägare” till utställningsdjur såg Fox att många av ”ägarna” såg djuren som en förlängning av dem själva och kritik mot djuret sågs som kritik mot dem. Fox skriver att de var som stolta föräldrar till välartade barn (2009:105), en tydlig likhet med de Beauvoirs uppfattning om barn som alter ego. Franklin tar istället upp djurungars stora ögon och huvuden och hänvisar till zoologer som menar att dessa drag i samspel med långsamma, tafatta rörelser talar till föräldrastinkter över artgränserna (1999:87). Också Redmalm ser chihuahuans bebisliknande utseende som bidragande till dess popularitet (2010:1). Som Birke noterar har feminister blivit rädda för tal om natur så jag tror många skulle hålla sig avvaktande till en teori om instinkter. Något jag ser som positivt är däremot att vår likhet med andra djur betonas. Det ska också sägas att Franklin inte påstår att känslorna bara skulle gälla kvinnor.

Föreställningen om hunden som barn syns i klädbudet. Det är vanligt med texterna ”Mama’s boy” på ljusblå botten och ”Daddy’s girl” på rosa (se figur 12 och 13). I mitt material finns det alltså också en öppenhet för föräldrastatus åt både matte och huse. Då görs det större skillnad på klädernas bärare; på mina exempel har som synes det ”flickiga” hos ”Daddy’s girl” understrukits med volanger i ärmslut och längst ner på tröjan. Hon har också längre päls på huvudet medan ”Mama’s boy” har alerta, uppstående öron. (Dock är även här hans klädsel ganska feminin i och med strassen runt hjärtat.) Med tanke på volangerna verkar inte De Beauvoirs iakttagelse stämma: ”...kvinnor som uppfostras av en man undslipper i stor utsträckning kvinnlighetens negativa sidor”. Om vi nu helt ska jämställa hunden med en mänsklig ”Daddy’s girl”. Istället menar De Beauvoir att det är kontakten med andra kvinnor som är farligt för en flicka, modern älskar sin dotter men försöker samtidigt påtvinga henne det egna ödet. Samma beteende ser de Beauvoir ”hos alla som smickrar sig av att tillhöra en viss gemenskap samtidigt som de förödmjukas av den...” (2002:337 [1949]). Den här synen samspelar förstås med barnet som en uppklädd docka. Kanske skulle även en dotter anses söt i en liten version av en brudklänning på ett bröllop? Men ”Mama’s girl” har jag av någon anledning inte hittat som brodyr eller tryck. Inte ”Daddy’s boy” heller.

Solanas skulle dock inte hålla med om de Beauvoirs analys. Det är främst Solanas text *SCUM* jag tänker på när jag ser de här tröjorna. I den kraftiga kritiken av patriarkatet är ”Daddy’s girl” nästan är ett begrepp. Hon är den ”ocoola” dottern som av rädsla drivits att uppskatta Daddy och andra män (www.womynkind.org). Så för Solanas är det nog inget konstigt med en liten hona i en ”Daddy’s girl”-tröja. Men vad händer med hunden som genusmarkör om en man har en sådan följeslagare? Efter de Beauvoirs redogörelse för hur penis blir pojkens alter ego så han drivs att se till exempel längden som mått på sitt eget värde (2008:81 [1949]) undrar man var ”penisförlängaren” är? Det blir problem för den heteronormativa ordningen. Särskilt när jag tittar på figur 14 konstaterar jag att rasen inte precis förknippas med manlighet. Efter en stund inser jag att det inte ens är säkert att den här lilla söta hunden är en hona. Utifrån intertextualiteten, där alla rosa kläder med ”Daddy”-tryck angetts vara för tikar, som på figur 13, tolkade jag det först så. Om könet på hunden istället är ett annat blir det dessutom problem med hundens genus. Figur 15 blir inte lika svår att få ihop, även om det skulle vara en tik, om man vet att mopsar traditionellt förknippats med medelklasskvinnor och alltså är en ”feminin” hund (Franklin 1999:100).

2.4.4 Kärlek och familj

Något att notera med just ”I (hjärta) My Daddy/Mommy”-tröjorna är att det inte är en ”förälder” som älskar. Här är det hunden som tillskrivs sådana känslor. Redmalm finner i sin läsning av chihuahua-handböcker en formulering som han ser som en anspelning på prostitution, att hunden är ett levande bevis på att man kan köpa kärlek (2010:6). Haraway tar istället upp tron på att hundar ger ”villkorslös kärlek” och medan att den leder till neurotiska, narcissistiska fantasier (2003:33). När fantasin inte stämmer överens med verkligheten riskerar hunden att bli övergiven (2003:38). Här verkar alltså Haraway hålla med Franklin som hävdade att djur kan skaffas för att ge tröst åt den moderna människan.

Haraway har tittat på sajter om ”hundadoption” och är misstänksam mot hur lyckade omplaceringar skildras, alla i hushållet sägs vara familjemedlemmar oavsett art (2003:95). Jag har hittat en T-shirt med texten ”adopt” (fig.16):

Första T-shirten som stödjer en rörelse!
Passar perfekt för alla er som adopterat en hund från hundstallet eller utomlands ifrån.
Eller varför inte till alla hundägare som faktiskt "adopterat" sin hund från dess biologiska mamma.
Snyggt tvåfärgad med hel rött bröstparti.

I produktbeskrivningen går man alltså från att hylla den som tagit till sig en övergiven hund till att konstruera varje "ägare" som adoptivförälder. När Haraway skriver om hundarna som behöver "en egen kategori", en anspelning på Virginia Woolfs bok *Ett eget rum*, är hon tveksam till att överhuvudtaget ta en hund från ett annat land. Även om hon till slut ändå stödjer praktiken. Hon störs av att hundar flyttar från U-världen till upplysta norr (2003:89) och poängterar att man inte är fri från klass- och kulturträskan bara för att man adopterat en hund (2003:94). Den biologiska mamman som nämns i den här bildtexten dyker dock upp igen i mitt material. I skämtet "My mummy loves me" (fig. 17) är mumien (mummy betyder mumie och inte mamma) på bilden en hund. Därav borde det vara hundmamman det syftas på. Det blir en påminnelse om att hon faktiskt finns och familjen med hunden som barn utmanas.

Men kan inte en familj med olika arter vara utmanande i sig? I Ganetz analyser upptäcker hon skillnader i hur olika levnadssätt benämns. En hona med barn kallas familj medan till exempel lejon som lever i grupper med många honor, deras barn och ett mindre antal hanar blir en flock. Ytligt verkar de olika benämningarna vara ett sätt att undvika antropomorfism, men de visar också på vår mänskliga familjenorm (Ganetz 2004:207). Om en mänsklig familj ska bestå av ett par föräldrar och deras mänskliga barn, utmanar inte andra konstruktioner? Det viktiga är nog att man inte fastnar i betraktelser av bara människan. För Fudge är Haraway en av få som undviker den faran (2008:89-90). Det handlar inte om det vanliga familjebegreppet när Haraway utger sitt *Companion Species Manifesto* för att vara ett anspråk på släktskap (2003:8-9) eller när hon talar om companion species som en queer familj (2003:11). Det handlar om att erkänna vår co-evolution.

3 Slutdiskussion

Det har blivit dags att sammanfatta vad jag kommit fram till och försöka tänka vidare. Min första frågeställning var om det finns kläder särskilt menade för tikar och hanar. Efter min undersökning kan jag säga att jag inte hittade så många plagg där det uttalat var så. Många hade ändå feminint eller maskulint utseende och det fanns ofta möjlighet att markera sin hunds kön med färgval eller tryckt text. När jag tittade på tik- och markeringskydd fanns det tydliga skillnader, bland tikskydden hittade jag några skräckexempel på ”rysch psych” med nästan sexuella undertoner. Men även kläder menade för hanar verkar tillåtas ha mer pråliga detaljer än människokläder för män. Jag funderade på om detta hade att göra med en antagen hög representation av hundägare ur de övre klasserna, som enligt Ambjörnsson tillåts mer ”utsmyckning”. Men som jag konstaterade i anslutning till markeringskydd är ju hundar oftast ändå främst sedda som djur, därmed lite mer feminina. Eller så är det fler kvinnliga ”ägare” som klär sina hundar och behöver då en ”feminin touch” för att matcha sitt eget genusgörande. Som jag konstaterade med Daddys lilla hund i rosa linne kan det bli problem annars.

Hur ”ägare” tänker vore intressant att gå vidare med, som en del av ett utforskande av Roses publikaspekt. Här är det ju ändå ”ägaren” som väljer kläder, medan föräldrarna Ambjörnsson intervjuat ibland ”skyllde” inköp av rosa plagg på tjatande döttrar (som jag säkert tror är påverkade av sådana diskurser) (muntl. 10-10-27). Då kunde man även titta närmare på konsumtionsmönster i förhållande till hundar och hundkläder. Brück tar upp hur människokläder i vårt postmoderna samhälle är konsumtionsvaror för tillfällig användning (2005:12). Redmalm verkar mena att även hundar är en handelsvara då de köps, säljs och massproduceras efter vilka raser som är trendiga! Vilket i sin tur beror på olika värderingar och ideal förknippade med olika raser (Redmalm 2010:6), Brück fortsätter också sitt resonemang med att kroppen i sig är lika kulturell som den klädda (2005:12).

Just rasers betydelse vore också spännande att undersöka närmare, som jag sa från början har jag inte kunnat göra en lika detaljerad analys av min andra frågeställning på grund av mina mindre kunskaper i ämnet. Till exempel hade jag nog tolkat bilder med mopsar annorlunda om jag inte just läst om deras historia som feminina då det inte är en sån ”fluffig” ras som jag överlag tycker mig se fler feminina framställningar av. Även om jag hittat brott mot det mönstret. Jag kan inte heller påstå att tikar eller hanar alltid tillskrivits genuskodade

egenskaper när deras kön framgått. Visserligen hittade jag en ”brud” som liksom alla ”tjejer” drömt om att bära sin klänning.

Ett bidrag till förklaring av könsbestämmande slog mig när jag läste Fudge. Här kommer vi in på min tredje frågeställning, om hunden framställs som subjekt eller objekt. Fudge skriver att hennes ordbehandlingsprogram vill att hon skriva ”den” när hon syftar på ett djur vilket förstås är objektifierande (2008:87). Problemet uppstår när vi betänker alternativet, hon/han, vill man tala om sin hund som ett subjekt måste man alltså könsbestämma den. Då är det inte så konstigt om e-shoparna, som jag ändå upplever vill visa respekt för hundarna, lockas in i vad Ganetz kallar genusrutiner.

Att hundarna i mitt material tillåts subjektsstatus tycker jag märks i betoningen på kläders bekvämlighet och de diskursiva förhandlingar som ändå verkar pågå när det gäller kontroll, liksom i Smiths förening. Jag tar upp en alternativ tolkning om hunden som docka men även om hundarna är passiva på nästan samtliga bilder ser nog ändå den möjligheten som mindre vanlig. Att Doggie.se säljer ett märke som heter ”petsonality”⁷ visar på en syn på hunden som individ. Men det är förstås människor som tolkar denna personlighet och det verkar oftare leda till en antropomorfistisk subjektsstatus än till en som tar hänsyn till den *significant otherness* Haraway betonar (2003:7). ”Ägare” tillskrivs föräldrastatus och hundarna värderingar liknande människornas. Ur den synvinkeln kan valet av ”modeller” efter rasers egenskaper eller utseende på det sätt som jag berör i första analyskapitlet tyckas respektera hunden mer för vem den är.

Jag tror nog ändå att en respektfull relation med någon av en annan art kan tjäna post-humanistiska syften även om antropomorfism läggs in. Några av Fox informanter sa sig vara rädda att erkänna sitt nära förhållande till sitt djur (2006:23) vilket visar att bara relationen i sig är utmanande och alltså behöver framhävas. Jag tror inte heller det är bra att bara fokusera på skillnader från, och inte likheter med, andra arter.

Hur respektfullt det är att klä upp sin hund låter jag vara osagt och går istället in på min sista frågeställning, om det finns något i de här framställningarna som utmanar våra genusmönster. Ganetz har en poäng när hon menar att naturfilmerna hon tittat på ska säljas på en marknad, då kan de inte avvika för mycket från rådande ideologi (2004:200). Därmed kanske man i mitt material inte vågar sig på mer radikal feminism än ”även tjejer vill vara sportiga ibland” även om man skulle vilja. Det här hör till Roses produktionsaspekt. Det som kan vara utmanande blir det jag tar upp i samband med drag. En hund väljer ju som sagt inte

⁷ T.ex. <http://www.doggie.se/petsonality-military-jacka-p-2160.html>

sina kläder själv och det blir tydligare att de inte speglar någon underliggande essens, hur lätt det ändå är att frikoppla attribut från kön.

Referenslista

Tryckta källor

- Adams, Carol J. 2004: *The Pornography of Meat*. London, New York: Continuum.
- Ambjörnsson, Fanny, 2006: *Vad är queer?* Stockholm: Natur och Kultur.
- Barad, Karen, 2008: "Posthumanist performativity: Toward an understanding of how matter comes to matter". I: Alaimo, Stacy och Hekman, Susan, *Material Feminisms*. Bloomington & Indianapolis: Indiana University Press
- Beauvoir, Simone de, 1949: *Det andra könet*. Stockholm: Norstedts pocket 2006.
- Birke, Lynda, 2009: "Interwoven Lives: Understanding Human/Animal Connections". I: Holmberg, Tora (ed.), *Investigating Human/Animal Relations in Science, Culture and Work*. Uppsala: Crossroads of Knowledge / Skrifter från Centrum för genusvetenskap.
- Brück, Ulla, 2005: "Inledning". I: Nilsson, Bo G. (red.), *Påklädd, uppklädd, avklädd: om kläder, kropp och identitet*. Stockholm: Norstedts akademiska förlag.
- Eriksson, Yvonne och Göthlund, Anette, 2004: *Möten med bilder*. Lund: Studentlitteratur.
- Firestone, Shulamith, 1970: *The dialectic of sex: the case fore feminist revolution*. New York: Morrow.
- Fox, Rebekah, 2006: "Animal behaviours, post-human lives: everyday negotiations of the animal-human divide in pet-keeping". I: *Social & Cultural Geography*, vol. 7, nr. 4, s.525-537.
- 2009: "Pedigree and Breeding: Love, Status and Control". I: Holmberg, Tora (ed.), *Investigating Human/Animal Relations in Science, Culture and Work*. Uppsala: Crossroads of Knowledge / Skrifter från Centrum för genusvetenskap.
- Franklin, Adrian, 1999: *Animals and Modern Cultures: A Sociology of Human-Animal Relations in Modernity*. London, Thousand Oaks, New Delhi: Sage.
- Freedman, Jane, 2003: *Feminism – en introduktion*. Malmö: Liber.
- Fudge, Erica, 2008: *Pets*. Stocksfield: Acumen.
- Ganetz, Hillevi, 2004: "Familiar Beasts: Nature, Culture and Gender in Wildlife Films on Television". I: *Nordicom*, vol 25, nr 1-2, s. 197-214.
- Haraway, Donna, 2003: *The Companion Species Manifesto*. Chigago: Prickly Paradigm press.
- Lykke, Nina, 2009: *Genusforskning – en guide till feministisk teori, metodologi och skrift*. Stockholm: Liber.
- McCloud, Scott, 1995: *Serier – den osynliga konsten*. Stockholm: Epix.
- Rose, Gillian, 2007: *Visual Methodologies*. 2 uppl. London, Thousand Oaks, New Delhi: Sage.
- Smith, Julie Ann, 2003: "Beyond Dominance and Affection: Living with Rabbits in Post-Humanist Households". I: *Society & Animals*, vol. 11, nr. 2, s.182-197.

Otryckta källor

- Redmalm, David, 2010: "Why Look at Tinkerbelle? Notes regarding the Paris Hilton Syndrome". Örebro Universitet.
- Strömberg, Helena, 2010: *Undergivna kvinnor, dominerande diskurser – en diskursanalys av tre kvalitativa intervjuer*. B-uppsats, Göteborgs universitet.

Elektroniska källor

- Flowerhouse: "Rosors betydelse". <http://www.flowerhouse.se/sv/page/916/Rosors-betydelse> (101215)
- The HumAnimal Group, a. <http://www.genna.gender.uu.se/themes/animals> (101025)
- b: "Current questions and directions".
<http://www.genna.gender.uu.se/themes/animals/research> (101025)
- Hundcenter: "Schäfer". <http://www.hundcenter.eu/Hundraser/Schaefer.asp> (101218)
- Lönn, Sofie: "för- och nackdelar att kastrera".
<http://www.agria.se/agria/index.nsf/LinkFrameSet?ReadForm&url=http://www.agria.se/agria/text.nsf/id/2626> (101217)
- Petster.se, a. <http://www.petster.eu/se/art/petster-flugan.php> (1101017)
 - b. <http://www.petster.eu/se/art/zz-fairy-tails-kostym-gron.php?grp=225836> (110107)
 - c. <http://www.petster.eu/se/art/petster-golf-pike-rod.php> (110107)
 - d. <http://www.petster.eu/se/art/petster-golf-pike-rod.php> (110107)
 - e. <http://www.petster.eu/se/art/clearquest-tik-skydd-pink-stripe.php?grp=545448> (110107)
 - f. <http://www.petster.eu/se/grp/brollop.php>(110107)
- Solanas, Valerie, 1967: *S.C.U.M. Manifesto*. <http://www.womynkind.org/scum.htm> (101206)
- Svenska Dalmatiner-sällskapet: "Rasinformation". www.dalmatiner.nu (101218)

Muntliga källor

- Ambjörnsson, Fanny, antropolog, 2010: muntl. föredrag (101027)
- Andersson, Måns, zoökolog, 2010: muntl. samtal efter teatern *Rapporter #1: Djur som dör* (101015).

Bilaga 1 – Bilder

Alla bilder senast besökta 110107.
Copyright Doggie Dogwear och Petster 2010

Figur 1

http://www.doggie.se/jackoroverallerfodrade-c-15_233.html

Figur 2

<http://www.doggie.se/cherry-berry-robe-rosa-p-2556.html>
<http://www.doggie.se/pucci-bitch-with-style-pink-p-244.html>

Figur 3

Figur 4

<http://www.doggie.se/zack-zoey-royalty-badrock-prince-p-2374.html>

Figur 5

Figur 6

<http://www.doggie.se/royalty-coat-princess-p-3405.html>

<http://www.doggie.se/royalty-coat-prince-p-3404.html>

Figur 7

TikSkydd / Markeringsskydd

VARU

Du har i

Välj St

I

MITT

Din e-po

Ditt lösen

söka.

LES

DD ->

ND ->

Oops i did it again!

Ett BellyBand hindrar små hanhundar från att markera inomhus.

Hundens markeringsvilja kommer att avta när hunden inte längre kan genomföra markeringen.

Markerings skydd

Tik Skydd / Sanitary

Figur 8 Utsnitt av print screen.

<http://www.doggie.se/tik-markeringsskydd-c-455.html>

Figur 9

<http://www.doggie.se/angel-sanitary-rosa-p-2110.html>

<http://www.doggie.se/stars-belly-band-blaa-p-2759.html>

Figur 10

Figur 11

<http://www.petster.eu/se/art/petsters-brollposbrud.php>

Figur 12

<http://www.petster.eu/se/art/petster-mamas-boy-t-shirt.php>

Figur 13

<http://www.petster.eu/se/art/petster-daddys-girl-t-shirt.php>

Figur 14

<http://www.petster.eu/se/art/petsters-i-love-my-daddy-linne.php>

Figur 15

<http://www.petster.eu/se/art/petsters-i-love-my-mommy-linne.php>

Figur 16

<http://www.petster.eu/se/art/petsters-adopt-t-shirt.php>

<http://www.doggie.se/mummy-loves-p-3451.html>

Figur 17

Det är numera inte ovanligt att möta en uppklädd hund på gatan i sällskap med sin människa. Men måste Buster bära en blå tröja med tufft tryck och Fifi en rosa klänning? Om Buster är en pudel kanske en klänning passar även honom? Men vad händer då om hans mänskliga sällskap är en man? I den här uppsatsen undersöker jag diskurser i text och bild hos tre e-shoppar som säljer hundkläder. Jag tittar på kön, ras, hundens subjektstatus och vad som eventuellt kan vara utmanande för samhället i övrigt. Avstamp tas i Human Animal Studies där det poängteras hur vi människor konstruerar vår syn på oss själva i samspel med vår syn på andra djur.